

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL X SKUNDŲ PRIEŠ PANEVĖŽIO MIESTO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJĄ

2015-11-26 Nr. 4D-2014/2-1737; 4D-2015/2-279
Vilnius

I. SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius 2014-12-08 ir 2015-02-23 gavo X (arba toliau vadinama – pareiškėjas), pagal įgaliojimą atstovaujamo A, skundus dėl Panevėžio miesto savivaldybės (toliau tekste ir citatose vadinama – Savivaldybė) administracijos pareigūnų veiksmų (neveikimo), nagrinėjant jo kreipimusis.

2. 2014-12-08 skunde, be kitų aplinkybių, nurodyta:

2.1. „Pareiškėjas 2014 m. birželio 27 d. prašymu kreipėsi į Savivaldybės tarybą, kuris 2014 m. birželio mėn. 30 d. buvo priimtas Savivaldybės priimamajame. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos žemės mokesčio pakeitimo įstatymo 8 straipsnio 3 dalimi, prašė:

- arba atleisti nuo žemės mokesčio už 1,0580 ha ploto kitos paskirties (infrastruktūros teritorijos, teritorijos gatvių ir kelių tinklui įrengti ir eksploatuoti) žemės sklypą [...] mokėjimo;
- arba pakeisti Savivaldybės tarybos 2008 m. spalio 30 d. sprendimu Nr. 1-25-1 patvirtinto Panevėžio miesto bendrojo plano sprendinius, t. y. panaikinti per X priklausantį žemės sklypą [...] numatytą tiesti naują B1 kategorijos [...] gatvės atkarpą [...].

Savivaldybės meras pareiškėjo prašymą nagrinėti galimai nukreipė [...] Savivaldybės administracijai, kadangi minėta institucija raštais 2014 m. rugpjūčio 7 d. Nr. 19-1951 (4.5.) ir 2014 m. rugpjūčio 11 d. Nr. 19-1959 (4.5) pareiškėją informavo apie prašymo nagrinėjimą, jo eigą“ (šios ir kitų citatų kalba netaisyta).

2.2. „Dėl antrojo klausimo Savivaldybės administracijos direktoriaus pavaduotoja, pavaduojanti administracijos direktorių, 2014 m. rugpjūčio 7 d. raštu Nr. 19-1951 (4.5.) „Dėl Bendrojo plano pakeitimo“ pareiškėją informavo, „[...] kad panaikinti miesto gatvės Panevėžio miesto bendrajame plane nėra galimybių [...]“.

„[...] pareiškėjui pateiktas Savivaldybės administracijos 2014 m. rugpjūčio 7 d. Nr. 19-1951 (4.5.) [atsakymas] „Dėl Bendrojo plano pakeitimo“ galimai neatitinka keliamų individualiam administraciniam aktui.“

2.3. „Dėl pirmojo klausimo Savivaldybės administracijos direktoriaus pavaduotoja, pavaduojanti administracijos direktorių, 2014 m. rugpjūčio 11 d. raštu Nr. 19-1959 (4.5) „Dėl atleidimo nuo žemės mokesčio“ pareiškėją informavo, „[...] kad prašymas dėl atleidimo nuo žemės mokesčio bus svarstomas Savivaldybės taryboje. Apie priimtą sprendimą informuosime [...]“.

Atkreiptinas dėmesys, kad apie priimtą sprendimą Savivaldybės administracija pareiškėjo neinformavo, nors Savivaldybės taryba 2014 m. spalio 23 d. priėmė sprendimą Nr. 1-292 pareiškėjo neatleisti nuo 2014 m. žemės mokesčio [...].

Tik 2014 m. spalio 30 d. kreipusis į Savivaldybės merą, 2014-11-21 raštu Nr. 19-2841 (4.5.) „Dėl informacijos pateikimo“ kartu su kitais dokumentais buvo gautas Savivaldybės tarybos 2014 m. spalio 23 d. sprendimas Nr. 1-292 „Dėl atleidimo nuo žemės mokesčio“, jo kopija, ir tai šį sprendimą pateikė tarybos sekretorė, ne Savivaldybės administracija.“

2.4. „Manau, kad Savivaldybės administracija 2014 m. rugpjūčio 7 d. Nr. 19-1951 (4.5.) ir 2014 m. rugpjūčio 11 d. Nr. 19-1959 (4.5) raštus pateikė galimai pažeisdama Įstatymo [pastaba: Viešojo administravimo įstatymas; arba toliau citatose ir tekste vadinama – Įstatymas] 31 straipsnio nuostatas, t. y. praėjus daugiau kaip 20 darbo dienų nuo administracinės procedūros pradžios, jog pranešusi apie administracinės procedūros termino pratęsimą nedetalizavo ir nenurodė pratęsimo priežasčių.“

2.5. „[...] Savivaldybėje tarybos posėdžiai vyko 2014 m. liepos 10 d. ir 2014 m. rugpjūčio 28 d., tačiau Savivaldybės administracija galimai tik 2014 metų rugsėjo pradžioje parengė tarybos sprendimo projektą, nurodžiusi, kad taryba „[...] nusprendžia neatleisti nuo 2014 m. žemės mokesčio: [...] 1. X [...]. Sprendimo projektą pateikė svarstyti tarybai 2014 m. rugsėjo 25 d. Savivaldybės tarybos posėdyje, kai tuo tarpu iki nurodytos datos taryboje posėdžiai vyko [...]“

2.6. „Įvertinęs, kad Savivaldybės administracija, nagrinėdama pareiškėjo prašymą dėl mokesčių lengvatos taikymo, tarybos kolegijai ir komitetams galimai nepateikė visos būtinos medžiagos svarstymui ir sprendimui priimti taip, kaip nustato Tvarkos aprašo [pastaba: Gyventojams teikiamų mokesčių lengvatų tvarkos aprašas, patvirtintas Savivaldybės tarybos 2009-05-28 sprendimu Nr. 1-33-3; arba toliau citatose ir tekste vadinama – Tvarkos aprašas] nuostatos, jog yra visos sąlygos iki tarybos posėdžio ištaisyti galimas klaidas, atstovaudamas pareiškėjui 2014 m. rugsėjo 26 d. prašymu [...] Savivaldybės administracijos direktoriaus prašiau: nagrinėjant X prašymą, kuriuo Savivaldybės tarybos prašoma atleisti nuo žemės mokesčio [...] mokėjimo, [...] tarybos kolegijai ir komitetams papildomai pateikti visą medžiagą tokia tvarka ir apimtimi, kuri nustatyta Tvarkos aprašo 12, 13 ir 14 punktuose.“

„Savivaldybės administracija 2014 m. spalio 8 d. Nr. 19-2410 (4.5.) „Dėl prašymo suteikti mokesčių lengvatą“ informavo, kad: „[...] Savivaldybės taryba [...] patvirtino Tvarkos aprašą. Aprašo II dalies 7 punkte nurodyta, kad žemės ir valstybinės žemės nuomos mokesčių lengvatos išimties tvarka gali būti taikomos tik tam žemės sklypui, kuriame yra gyventojų namų valda. Aprašo IV dalies 15 punkte nurodyta, kad fizinių asmenų prašymai suteikti mokesčio lengvatą, neatitinkantys Tvarkos apraše nustatytų kriterijų, nesvarstomi, o Finansų ir biudžeto skyrius apie tai informuoja pareiškėjus [...]. Žemės sklypo paskirtis ir naudojimo būdas neatitinka mokesčių lengvatų Tvarkos apraše nustatytų kriterijų, todėl negali būti taikoma mokesčio lengvata ir buities tyrimo aktas nesurašomas [...]“

2.7. „[...] Savivaldybės administracija, nagrinėdama 2014-06-30 pareiškėjo prašymą dėl atleidimo nuo žemės mokesčio už žemės sklypą, privalėjo taikyti Tvarkos aprašo 15 punkto nuostatas, kurios nustato, kad fizinių asmenų prašymai suteikti mokesčio lengvatą, neatitinkantys Tvarkos apraše nustatytų kriterijų, nesvarstomi. Taigi pareiškėjo prašymas akivaizdžiai neatitiko Tvarkos aprašo 7 punkto nuostatų, kadangi buvo prašoma lengvatos žemės sklypui, kuriame nėra gyventojų namų valdos. Tai reiškia, kad Savivaldybės administracija administracinę procedūrą galėjo baigti anksčiau, nerengti sprendimo projekto ir neteikti sprendimo priėmimo Savivaldybės tarybai. [...] Savivaldybės administracija galimai neteisėtai 2014-06-30 pareiškėjo prašymą dėl atleidimo nuo žemės mokesčio už žemės sklypą pateikė svarstyti tarybai, dėl ko nepagrįstai ilgai nagrinėjo pareiškėjo prašymą. Be to, Savivaldybės administracija, parengusi sprendimo projektą dėl pareiškėjo prašymo ir jį pateikusi svarstyti tarybai, sukėlė pareiškėjui teisėtą lūkestį, jog mokesčio lengvata pareiškėjui gali būti taikoma.

[...] tokiu atveju [...] nusprendus minėtą klausimą svarstyti taryboje, buities tyrimo komisija privalėjo nuvykti pas pareiškėją ir surašyti buities tyrimo aktą, šio akto pagrindu ir kt. visos surinktos medžiagos pagrindu spręsti alternatyvaus tarybos sprendimo projekto parengimo klausimą, kuris tarybai leistų pačiai apsispręsti, kokį sprendimą priimti pagal pareiškėjo prašymą dėl žemės mokesčio lengvatos.“

2.8. „Savivaldybės administracijos 2014 m. spalio 8 d. raštą [...] galimai parengė Savivaldybės administracijos Finansų ir biudžeto skyriaus vedėja, kurios veiksmai buvo išdėstyti [...] 2014-09-26 prašyme. Prašyme buvo nurodyta, kad, Savivaldybės administracijos Finansų ir biudžeto skyriui nagrinėjant pareiškėjo prašymą dėl mokesčių lengvatos taikymo, tarybos kolegijai ir komitetams galimai nebuvo pateikta visa būtina medžiaga svarstymui ir sprendimui priimti taip, kaip nustato Tvarkos aprašo nuostatos. Nurodyti ir kiti galimi pažeidimai nagrinėjant pareiškėjo prašymą dėl mokesčio lengvatos taikymo. Nors tiesiogiai ir nebuvo skundžiami Savivaldybės administracijos Finansų ir biudžeto skyriaus vedėjos ar jos administruojamo padalinio tarnautojų veiksmai, tačiau [...] prašymas negalėjo būti perduotas nagrinėti minėto skyriaus tarnautojams.“

2.9. „[...] pareiškėjui 2014-10-22 prašymu kreipusis į Savivaldybės administracijos Architektūros ir urbanistikos skyrių (prašymas pateiktas Savivaldybei 2014-10-23), sprendimas dėl prašymo Savivaldybės administracijoje priimtas 2014-11-26 Nr. 19-2880(4.5.), taip pat galimai pažeidžiant Įstatymo 31 straipsnio nuostatas [...].

Pastebėtina, kad 2014-11-26 rašte [...] nurodyta: „[...] pranešame, kad Jūsų prašymas 2014 m. spalio 27 d. buvo svarstytas darbo grupės, teritorijų planavimo ir žemėtvarkos planavimo dokumentų rengimo klausimams spręsti, posėdžio metu [...]“. Tai reiškia, kad administracinė procedūra galėjo būti baigta ir sprendimas galėjo būti priimtas iki 2014-11-26. [...] manau, kad nebuvo objektyvių priežasčių, kodėl [...] ši administracinė procedūra Savivaldybės administracijoje negalėjo būti užbaigta anksčiau, t. y. darbo grupei 2014 m. spalio 27 d. apsvarsčius pareiškėjo prašymą.“

3. 2015-02-23 skunde, be kitų aplinkybių, nurodyta:

3.1. „Pareiškėjas 2014-12-05 prašymu [...] kreipėsi į Panevėžio miesto merą, kuris 2014-12-08 buvo priimtas Savivaldybės priimamajame.

Pareiškėjas [...] prašė:

- Įvertinti pateiktą informaciją ir nustatius, kad Tvarkos aprašas neatitinka teisės aktų reikalavimų, Konstitucijos 29 straipsnio nuostatų ar pasikeitus visuomeniniams santykiams Tvarkos aprašo nuostatos tapo neaktualios, nereguliuoja susiklosčiusių visuomeninių santykių, imtis priemonių, jog Tvarkos aprašas būtų peržiūrėtas ir pataisytas, neišskiriant atskirų asmenų grupių žemės mokesčių lengvatoms taikyti.

- Atsakymą pateikti raštu teisės aktų nustatyta tvarka ir terminais.“

„Mero pavedimu prašymas nagrinėti buvo pavestas Savivaldybės administracijai, kuri atsakydama į prašymą 2015-01-05 [...] informavo, kad: „[...] Panevėžio mieste mokesčių lengvatos gyventojams teikiamos vadovaujantis [...] Tvarkos aprašu [...]. Šio sprendimo nuostatos taip pat galioja visiems žemės savininkams ir nuomininkams, turintiems nuosavos žemės ar nuomojantiems valstybinę žemę Panevėžyje [...]. Pranešė, kad apie pakeistą gyventojams teikiamų mokesčių lengvatų tvarkos aprašą informuos papildomai.“

„Pareiškėjas 2014-12-05 prašymu [...] siekė atkreipti Savivaldybės dėmesį dėl Tvarkos aprašo nuostatų galimo prieštaravimo Lietuvos Respublikos Konstitucijos 29 straipsnyje įtvirtintam lygybės principui, jog Tvarkos aprašu nustatytas teisinis reglamentavimas galimai išskiria atskiras asmenų grupes žemės mokesčių lengvatoms taikyti, tai yra pareiškėjas tikėjosi gauti konkretų atsakymą, ar Tvarkos aprašas bus keičiamas ir kada tai ketinama atlikti, ar Tvarkos aprašas nebus keičiamas.“

3.2. „Pareiškėjas, atsižvelgęs į Savivaldybės administracijos direktoriaus pavaduotojos, pavaduojančios administracijos direktorių, 2015-01-05 [...] pateiktą informaciją, manydamas, kad 2014-12-05 prašymas galimai išnagrinėtas formaliai, neatsakyta į keliamą ir rūpimą klausimą, jog nurodytas teisinis reglamentavimas nėra aiškus, kad atsakymas parengtas galimai pažeidžiant Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 8 straipsnyje įtvirtintas nuostatas, pakartotinai kreipėsi į Panevėžio miesto merą 2015-01-12 prašymu [...], kuriuo prašė:

- Pakartotinai išnagrinėti X 2014-12-05 prašymą [...].

- Įvertinti, ar Tvarkos aprašo nuostatos atitinka teisės aktų reikalavimus, ar Tvarkos aprašo nuostatos galimai neprieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijos 29 straipsnyje įtvirtintam lygybės principui.

- Pranešti, ar ketinama peržiūrėti Tvarkos aprašą, jį taisyti, ar neketinama minėto aprašo nuostatų keisti.

- Atsakymą pateikti raštu teisės aktų nustatyta tvarka ir terminais.“

„Savivaldybės administracijos direktorė, atsakydama į pareiškėjo 2015-01-12 prašymą, 2015-02-11 [...] informavo, kad išanalizavus Tvarkos aprašo nuostatas nustatyta, kad Tvarkos aprašas nepažeidžia Lietuvos Respublikos Konstitucijos, Lietuvos Respublikos įstatymų ir kitų teisės aktų. Pranešė, kad šiuo metu keisti Tvarkos aprašo nuostatų neketinama.“

3.3. „Nors 2015-01-12 prašyme paminėjome, kad, nagrinėjant 2014-12-05 prašymą, galimai buvo pažeistos Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo nuostatos, jog atsakymas galimai parengtas formaliai, tačiau ir 2015-02-11 [...] atsakymą į pakartotinį pareiškėjo 2015-01-12 prašymą taip pat galimai rengė Finansų ir biudžeto skyriaus vedėja Ona Chomentauskienė. [...]“

3.4. „[...] 2015-01-12 prašymas Savivaldybės priimamajame priimtas 2015-01-12, o atsakymas parengtas 2015-02-11 [...] galimai praėjus daugiau kaip 20 darbo dienų [...]“

3.5. „[...] Savivaldybės administracijos nei 2015-01-05 [...], nei 2015-02-11 [...] nenurodyta sprendimų apskundimo tvarka.“

4. Abiejuose skunduose Seimo kontrolieriaus prašoma „įvertinti pateiktą informaciją ir, nustatius teisės aktų pažeidimus viešojo administravimo srityje, imtis priemonių“.

II. TYRIMAS IR IŠVADOS

Skundo tyrimui reikšmingos aplinkybės

5. Siekdamas išsiaiškinti skunde aprašytas aplinkybes, Seimo kontrolierius raštu kreipėsi į Savivaldybės administracijos direktorių, prašydamas pateikti visą informaciją ir paaiškinimus dėl visų skunde nurodytų aplinkybių (pateikiant aprašomas aplinkybes patvirtinančius dokumentus), reikalingus skundo nagrinėjimui ir Savivaldybės pareigūnų veiklos (neveikimo) juridiniam vertinimui.

6. Savivaldybės administracija Seimo kontrolieriui pateikė toliau nurodytą informaciją, pagrįstą dokumentų patvirtintomis kopijomis.

6.1. Į Seimo kontrolieriaus klausimą, *kada ir kokių konkrečių veiksmų buvo imtasi gavus pareiškėjo 2014-06-27, 2014-09-26, 2014-10-22, 2014-12-05, 2015-01-12 kreipimuisi [...]; jeigu nebuvo imtasi jokių veiksmų, nurodykite, dėl kokių priežasčių*, atsakytą:

„Dėl X 2014-06-27 prašymo.“

X prašymas dėl žemės mokesčio lengvatos taikymo įregistruotas Savivaldybės priimamajame 2014-06-30. Pareiškėjas ir ankstesniais metais ne kartą raštu ir žodžiu kreipėsi į miesto Savivaldybę dėl žemės mokesčio lengvatų suteikimo ir buvo ne kartą (tiek raštu, tiek žodžiu) informuotas apie mokesčių lengvatų teikimo tvarką.

[...] savivaldybių tarybos savo biudžeto sąskaita turi teisę teikti žemės mokesčio lengvatas. Pareiškėjo prašymas buvo adresuotas Savivaldybės tarybai. Įvertinus aplinkybes, Savivaldybės administracijos Finansų ir biudžeto skyriui buvo pavesta rengti Tarybos sprendimo dėl gauto X prašymo projektą. Finansų ir biudžeto skyrius, gavęs X prašymą, kreipėsi į Valstybinės mokesčių inspekcijos Panevėžio skyrių dėl duomenų apie pareiškėjui 2014 m. priskaičiuotą žemės mokesčio sumą, apie neapmokestinamojo sklypo dydžio lengvatos taikymą, apie VI [pastaba: valstybės įmonė] Registrų centro duomenų bazėje įregistruotą pareiškėjui priklausančiame sklype esantį kelią ir mokesčio už šį kelią mokėjimą. Vadovaujantis Savivaldybės administracijos direktoriaus 2013 m. vasario 20 d. įsakymu Nr. A-147 nustatyta tvarka sprendimų

projektai turi būti suderinti su Tarybos sekretoriumi, atitinkamą sritį kuruojančiu Savivaldybės mero pavaduotoju, administracijos direktoriumi, Teisės skyriaus darbuotoju ir vyriausiuoju kalbos tvarkytoju (jeigu projektą suderinus atsiranda papildomų pakeitimų, rengėjas derinimo procedūrą pradeda iš naujo). Papildomai informacijai surinkti, sprendimo projektui parengti ir suderinti reikia laiko, todėl nebuvo galimybės minimą projektą pateikti svarstyti 2014-07-10 vykusiame Tarybos posėdyje. Tuo metu A (pareiškėjo sūnus, veikiantis pagal X įgaliojimą) ne kartą telefonu kreipėsi dėl informacijos pateikimo ir buvo išsamiai informuotas apie jo tėvo vardu pateikto prašymo svarstymo eigą, rengiamą Savivaldybės tarybos sprendimo projektą. Apie tai, kad X prašymas bus teikiamas svarstyti Tarybos posėdyje, X papildomai informuotas ir Savivaldybės administracijos Finansų ir biudžeto skyriaus 2014-08-11 raštu Nr. 19-1959(4.5). Savivaldybė 2014-08-19 gavo dar dviejų pareiškėjų prašymą „Dėl žemės mokesčio atleidimo-sumažinimo“ [...]. Kadangi žemės mokestis už einamuosius mokestinius metus turi būti sumokamas iki einamojo mokestinio laikotarpio lapkričio 15 dienos, Savivaldybės vadovų pasitarime buvo nuspręsta visus gautus prašymus dėl žemės mokesčio lengvatų taikymo teikti Tarybai svarstyti viename sprendimo projekte.

Žemiau pateikiami paaiškinimai dėl X 2014-09-26, 2014-10-22, 2014-12-05, 2015-01-12 prašymų.“

6.2. Į Seimo kontrolieriaus prašymą patvirtinti arba motyvuotai paneigti pareiškėjo skundo teiginį, kad *Savivaldybės administracijos 2014 m. rugpjūčio 7 d. Nr. 19-1951 (4.5.) „Dėl Bendrojo plano pakeitimo“ galimai neatitinka keliamų individualiam administraciniam aktui*, atsakyta:

„[...] Dėl Savivaldybės administracijos 2014-08-07 rašto Nr. 19-1951 (4.5.).

[...]. 2014-08-07 parengtame rašte Nr. 19-1951(4.5.) sprendimas yra aiškiai suformuluotas, pagrįstas objektyviais duomenimis (faktais), išdėstyti konkretūs atsisakymo tenkinti prašymą teisiniai pagrindai. Pateiktame atsakyme nurodytas priimtas Savivaldybės tarybos 2008 m. spalio 30 d. sprendimas Nr. 1-25-1, kurio pagrindu nėra galimybių tenkinti pareiškėjo prašymo. Minimas raštas pasirašytas jį priėmusios institucijos vadovo ir nurodyta sprendimo apskundimo tvarka.“

6.3. Į Seimo kontrolieriaus prašymą patvirtinti arba motyvuotai paneigti pareiškėjo skundo teiginį, kad *apie priimtą sprendimą Savivaldybės administracija pareiškėjo neinformavo, nors Savivaldybės taryba 2014 m. spalio 23 d. priėmė sprendimą Nr. 1-292 pareiškėjo neatleisti nuo 2014 m. žemės mokesčio*, atsakyta:

„Dėl informacijos apie priimtą sprendimą pateikimo:

Pagal Savivaldybės tarybos veiklos reglamento, patvirtinto Savivaldybės tarybos 2013 m. gegužės 30 d. sprendimu Nr. 1-157, XVIII skyriaus 225 punktą, gyventojai su priimtais sprendimais gali susipažinti Tarybos sekretoriato ir Savivaldybės interneto tinklalapyje. A dalyvavo 2014-10-23 Savivaldybės tarybos posėdyje, perskaitė pareiškimą Savivaldybės tarybos nariams ir dalyvavo diskusijoje dėl pateikto Tarybos sprendimo projekto [...]. Taigi apie priimtą sprendimą žinojo, todėl papildomai nebuvo informuotas.“

6.4. Į Seimo kontrolieriaus prašymą patvirtinti arba motyvuotai paneigti pareiškėjo skundo teiginį, kad *Savivaldybės administracija 2014 m. rugpjūčio 7 d. Nr. 19-1951 (4.5.) ir 2014 m. rugpjūčio 11 d. Nr. 19-1959 (4.5) raštus pateikė galimai pažeisdama Įstatymo 31 straipsnio nuostatas, t. y. praėjus daugiau kaip 20 darbo dienų nuo administracinės procedūros pradžios, jog pranešusi apie administracinės procedūros termino pratęsimą nedetalizavo ir nenurodė pratęsimo priežasčių*, atsakyta:

„Dėl Savivaldybės administracijos Finansų ir biudžeto skyriaus 2014-08-11 rašto Nr. 19-1959 (4.5.) pateikimo.

A ne kartą telefonu teiravosi apie pateikto prašymo nagrinėjimą ir buvo išsamiai informuotas apie jo tėvo vardu pateikto prašymo svarstymo eigą, rengiamą Savivaldybės tarybos sprendimo projektą. Apie tai, kad X prašymas bus teikiamas svarstyti Tarybos posėdyje, X buvo informuotas ir Savivaldybės administracijos Finansų ir biudžeto skyriaus 2014-08-11 raštu Nr. 19-1959(4.5).“

6.5. Į Seimo kontrolieriaus prašymą patvirtinti arba motyvuotai paneigti pareiškėjo skundo teiginį, kad *Savivaldybės administracija galimai neteisėtai 2014-06-30 pareiškėjo prašymą dėl atleidimo nuo žemės mokesčio už žemės sklypą pateikė svarstyti tarybai*, atsakyta:

„Dėl pareiškėjo 2014-06-30 prašymo dėl atleidimo nuo žemės mokesčio teikimo svarstyti Savivaldybės tarybai.

X 2014-06-30 raštu kreipėsi į Savivaldybės tarybą ir prašė suteikti žemės mokesčio lengvatą. Atsižvelgus į tai, kad Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 16 straipsnio 2 dalies 18 punkte ir Žemės mokesčio įstatymo 8 straipsnio 3 dalyje nustatyta, jog savivaldybių tarybos savo biudžeto sąskaita turi teisę teikti mokesčių lengvatas, o pareiškėjas ir ankstesniais metais ne kartą raštu ir žodžiu kreipėsi dėl žemės mokesčio lengvatos taikymo, siekiant objektyvumo, išimties tvarka buvo nuspręsta gautą prašymą teikti svarstyti Savivaldybės tarybai, kuri, vadovaudamasi minimais įstatymais, priims sprendimą dėl žemės mokesčio lengvatos teikimo.“

6.6. Į Seimo kontrolieriaus prašymą patvirtinti arba motyvuotai paneigti pareiškėjo skundo teiginį, kad, *nusprendus minėtą klausimą svarstyti taryboje, buities tyrimo komisija privalėjo nuvykti pas pareiškėją ir surašyti buities tyrimo aktą, šio akto pagrindu ir kt. visos surinktos medžiagos pagrindu spręsti alternatyvaus tarybos sprendimo projekto parengimo klausimą, kuris tarybai leistų pačiai apsispręsti, kokį sprendimą priimti pagal pareiškėjo prašymo dėl žemės mokesčio lengvatos*, atsakyta:

„Dėl buities tyrimo akto surašymo.

Savivaldybės taryba 2009 m. gegužės 28 d. sprendimu Nr. 1-33-3 patvirtino Tvarkos aprašą [...]. Tvarkos aprašo II dalies 7 punkte nurodyta, kad žemės ir valstybinės žemės nuomos mokesčių lengvatos išimties tvarka gali būti taikomos tik tam žemės sklypui, kuriame yra gyventojų namų valda. Žemės sklypo, kuriam prašoma taikyti žemės mokesčio lengvatą, paskirtis ir naudojimo būdas neatitinka Tvarkos apraše nustatytų mokesčių lengvatų teikimo sąlygų ir reikalavimų. Vadovaujantis minimu Tvarkos aprašu mokesčio lengvata negali būti taikoma ir turi būti rengiamas atsakymas pareiškėjui. Savivaldybės tarybos sprendimo „Dėl atleidimo nuo žemės mokesčio“ projektas išimties tvarka parengtas vadovaujantis Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 16 straipsnio 2 dalies 18 punktu ir Žemės mokesčio įstatymo 8 straipsnio 3 dalimi, nesivadovaujant Tvarkos aprašo nuostatomis, todėl ir buities tyrimo aktas nebuvo surašytas. Prie Tarybos sprendimo projekto buvo pridėtas aiškinamasis raštas, kuriame išdėstytos visos su sprendžiamu klausimu susijusios aplinkybės. X sūnus A dalyvavo Tarybos posėdyje, perskaitė pareiškimą svarstomam klausimui. Savivaldybės tarybos nariai gavo išsamią informaciją minimu klausimu ir priėmė sprendimą neatleisti pareiškėjo nuo žemės mokesčio mokėjimo.“

6.7. Į Seimo kontrolieriaus prašymą patvirtinti arba motyvuotai paneigti pareiškėjo skundo teiginį, kad, *pareiškėjui 2014-10-22 prašymu kreipusis į Savivaldybės administracijos Architektūros ir urbanistikos skyrių (prašymas pateiktas Savivaldybei 2014-10-23), sprendimas dėl prašymo Savivaldybės administracijoje priimtas 2014-11-26 [...] taip pat galimai pažeidžiant Įstatymo 31 straipsnio nuostatas*, atsakyta:

„Dėl 2014-10-22 prašymo svarstymo ir parengto atsakymo.

Minimas prašymas, įregistruotas Savivaldybės administracijos Architektūros ir urbanistikos skyriuje 2014 m. spalio 23 d. Nr. 6A-478 (18.13), pradėtas nagrinėti darbo grupės teritorijų planavimo ir žemėtvarkos planavimo dokumentų rengimo klausimams spręsti 2014 m. spalio 27 d. posėdyje. Nuo 2014 m. spalio 31 d. iki 2014 m. lapkričio 17 d. atsakingas asmuo, kuris turėjo parengti atsakymą pareiškėjui, nedirbo (jam buvo suteiktas papildomas poilsio laikas kaip darbuotojui, auginančiam du vaikus iki 12 metų, bei nedarbingumas ligoniams slaugyti, turint pažymą). 2014 m. lapkričio 21 d. buvo paprašyta pratęsti užduoties vykdymo terminą. Terminas pratęstas iki 2014 m. lapkričio 28 d., tačiau apie termino pratęsimą pareiškėjas neinformuotas.“

6.8. Į Seimo kontrolieriaus prašymą patvirtinti arba motyvuotai paneigti pareiškėjo skundo teiginį, kad *2015-01-12 prašymas Savivaldybės priimamajame priimtas 2015-01-12, o atsakymas parengtas 2015-02-11 [...] galimai praėjus daugiau kaip 20 darbo dienų*, atsakyta:

„Dėl atsakymo į 2015-01-12 prašymą parengimo.

Atsakymas į X 2015-01-12 prašymą buvo parengtas ir pateiktas derinti Savivaldybės vadovams. Šis procesas užtruko, kol vyko rašto projekto derinimas, todėl Savivaldybės direktorės K. Nakutytės pasirašytas raštas išsiųstas tik 2015-02-11, t. y. dvi dienas vėliau nustatyto termino.“

6.9. Į Seimo kontrolieriaus prašymą patvirtinti arba motyvuotai paneigti pareiškėjo skundo teiginį, kad *Savivaldybės administracijos nei 2015-01-05 [...], nei 2015-02-11 [...] nenurodyta sprendimų apskundimo tvarka*, atsakyta:

„Dėl atsakymų apskundimo tvarkos.

X 2015-01-12 pateikė prašymą „Dėl informacijos įvertinimo ir Panevėžio miesto savivaldybės tarybos 2009 m. gegužės 28 d. sprendimu Nr. 1-33-3 patvirtinto Gyventojams teikiamų mokesčių lengvatų tvarkos aprašo peržiūrėjimo“. Pareiškėjas prašė pakartotinai išnagrinėti jo ankstesnį prašymą, įvertinti Tvarkos aprašo nuostatas ir pranešti apie Tvarkos aprašo keitimą ar nekeitimą. Kadangi Savivaldybės administracijos 2015-02-11 rašte Nr. 19-389(4.5.) pareiškėjui pateikta informacija ir nebuvo priimti jokie sprendimai, nebuvo rengiamas individualus administracinis aktas, todėl rašte apskundimo tvarka ir terminai nenurodyti.“

6.10. Į Seimo kontrolieriaus klausimus, *ar visų Tvarkos apraše numatytų sąlygų ir reikalavimų (4–7 punktai) neatitiko pareiškėjas tam, kad jam galėtų būti taikoma mokesčių už žemę lengvata; jeigu, pavyzdžiui, pareiškėjas atitiko Tvarkos aprašo 5.1 papunktyje nustatytą sąlygą „abu šeimos nariai arba vienas iš jų senatvės pensininkai“ arba kitas Tvarkos aprašo 4–6 punktuose nurodytas sąlygas ir reikalavimus, motyvuotai paaiškinti, dėl kokių priežasčių ir kuo vadovaujantis jam nebuvo taikyta mokesčių lengvata; ar tuo atveju, jeigu žemės sklypas neatitinka Tvarkos aprašo 7 punkte nurodytos sąlygos („mokesčio lengvata išimties tvarka gali būti taikoma tik tam žemės sklypui, kuriame yra gyventojų namų valda [...]“), gyventojui netaikomos ir kitos Tvarkos aprašo 4–6 punktuose nurodytos sąlygos ir reikalavimai; jeigu taip, kuo vadovaujantis taip teigiama ir dėl kokių priežasčių*, atsakyta:

„Dėl Tvarkos apraše numatytų sąlygų ir reikalavimų taikymo.

Savivaldybės taryba išimties tvarka gali teikti ne tik žemės mokesčio, bet ir kitų mokesčių lengvatas. Tvarkos aprašo 4–7 punktuose nurodyta, kada asmenims gali būti taikomos žemės, valstybinės žemės nuomos ir paveldimo turto mokesčių lengvatos. Tvarkos aprašo 7 punkte nurodyta, kada išimties tvarka asmenims gali būti taikoma žemės mokesčio lengvata. Jei pareiškėjas prašo suteikti žemės mokesčio lengvatą už jam priklausančią namų valdą, analizuojama, ar atitinka Tvarkos aprašo 4 ir 5 punktų nuostatas, t. y. pareiškėjas turi pateikti duomenis apie jo ir šeimos narių gaunamas pajamas, apie šeimos sudėtį, socialinę padėtį ir kt. Nagrinėjamu atveju pareiškėjas prašė suteikti mokesčio lengvatą už sklypą, kurio pagrindinė naudojimo paskirtis – kita, naudojimo būdas – inžinerinės infrastruktūros teritorijos, naudojimo pobūdis – susisiekimo ir inžinerinių komunikacijų aptarnavimo objektų statybos. Žemės sklypo paskirtis ir naudojimo būdas neatitiko Tvarkos apraše nustatytų mokesčių lengvatų kriterijų, todėl Tarybos sprendimo dėl atleidimo nuo žemės mokesčio projektas buvo rengiamas vadovaujantis Lietuvos Respublikos įstatymų nuostatomis.“

6.11. Į Seimo kontrolieriaus klausimą, *kokioms sąlygoms esant mokesstinė lengvata taikoma ne išimties tvarka*, atsakyta:

„Mokestinių lengvatų taikymas ne išimties tvarka.

Žemės mokesčio įstatymo 8 straipsnyje nustatytos mokesčio lengvatos, kurios taikomos bendra tvarka. Vadovaudamasi minimo įstatymo nuostatomis, Savivaldybės taryba nustatė 0,07 ha neapmokestinamojo žemės sklypo dydžio žemės sklypo plotą, už kurį fiziniai asmenys, kurių šeimose mokesčio laikotarpio pradžioje nėra darbingų asmenų ir kuriems nustatytas 0-40 procentų darbingumo lygis arba kurie yra sukakę senatvės pensijos amžių ar yra nepilnamečiai, atleidžiami nuo žemės mokesčio. Ši žemės mokesčio lengvata taikoma nepriklausomai nuo žemės sklypo paskirties visiems minimus kriterijus atitinkantiems asmenims.“

6.12. Į Seimo kontrolieriaus klausimą, *atsižvelgiant į tai, kad Savivaldybės administracija 2014-08-11 rašte nurodė, jog „prašymas dėl atleidimo nuo žemės mokesčio bus svarstomas Savivaldybės taryboje“ [...], motyvuotai paaiškinti, ką konkrečiai norėjo paaiškinti Savivaldybės administracija, 2014-10-08 rašte, be kita ko, nurodydama: „žemės ir valstybinės žemės nuomos*

mokesčių lengvatos išimties tvarka gali būti taikomos tik tam žemės sklypui, kuriame yra gyventojų namų valda“; „fizinių asmenų prašymai suteikti mokesčio lengvatą, neatitinkantys Tvarkos apraše nustatytų kriterijų, nesvarstomi, o Finansų ir biudžeto skyrius apie tai informuoja pareiškėjus“, atsakyta:

„[...]. Pažymime, kad išimties tvarka Savivaldybės tarybos sprendimo „Dėl atleidimo nuo žemės mokesčio“ projektas buvo parengtas vadovaujantis Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 16 straipsnio 2 dalies 18 punktu ir Žemės mokesčio įstatymo 8 straipsnio 3 dalimi, nesivadovaujant Tvarkos aprašo nuostatomis, todėl ir buities tyrimo aktas nebuvo surašytas. Savivaldybės administracija negalėjo rengti Savivaldybės tarybos sprendimo atleisti X nuo žemės mokesčio projekto, nes tai neatitiko Tvarkos aprašo nuostatų. Vadovaudamasi Panevėžio miesto savivaldybės tarybos veiklos reglamento 84 punktu, Taryba galėjo priimti sprendimą nepritari sprendimo projektui arba pavesti parengti naują projektą, nurodyma terminą. Tokiu atveju Savivaldybės administracija parengtų naują sprendimo dėl žemės mokesčio lengvatos suteikimo projektą.“

6.13. Į Seimo kontrolieriaus klausimą, *ar buvo pradėtos administracinės procedūros, gavus pareiškėjo 2014-09-26 ir 2015-01-12 skundus [...]; jeigu nebuvo, motyvuotai paaiškinti, dėl kokių priežasčių*, atsakyta:

„Savivaldybės meras, gavęs X 2014-09-26 prašymą, pavedė Tarybos sekretoriatui ir Savivaldybės administracijai pateikti pareiškėjui informaciją apie atliktas administracines procedūras. X buvo pateikta išsami informacija apie jo prašymo svarstymo eigą. Kartu su Savivaldybės administracijos 2014-10-08 raštu Nr. 19-2410(4.5.) pateiktos Kolegijos posėdžio, Savivaldybės tarybos Ekonomikos ir finansų komiteto, Strateginio planavimo ir investicijų komiteto, Miesto ir aplinkosaugos komiteto posėdžių protokolų kopijos [...]. Pažymėtina, kad pareiškėjas ne kartą informuotas apie tai, kad jo prašymas dėl mokesčio lengvatos buvo teikiamas svarstyti pagal nustatytą sprendimų projektų teikimo Savivaldybės tarybai svarstyti tvarką. Sprendimo projektas svarstytas minimų komitetų posėdžiuose, Tarybos nariai supažindinti su visomis aplinkybėmis, nes buvo siekiama kuo objektyvesnio klausimo sprendimo. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymo 5, 6, 7 straipsniais ir Panevėžio miesto savivaldybės tarybos veiklos reglamento 50.8 punktu, sprendimo projekte nurodyti duomenys apie asmenis, jų asmens kodai ir pridedamoji medžiaga, kurioje buvo minimi duomenys, Savivaldybės interneto svetainėje neskelbiami. Susipažinti su pridedamąja medžiaga galima Tarybos sekretoriato. Tarybos sekretoriatas Tarybos kolegijai, komitetams bei Tarybos posėdžiams pateikia visą rengėjų pateiktą informaciją. Kadangi prie Tarybos sprendimo „Dėl atleidimo nuo žemės mokesčio“ projekto buvo pateikta su asmenų duomenimis susijusi informacija, ji Savivaldybės tinklalapyje nebuvo paviėšinta. Apie tai rašoma ir prie sprendimo projekto pateiktame aiškinamajame rašte.“

Pareiškėjo 2014-09-26 prašyme išdėstytos prielaidos, kad sprendimo projektas nebuvo tinkamai ir su visa medžiaga pateiktas svarstyti Savivaldybės tarybai, neatitinka tikrovės.

Savivaldybės meras, gavęs X 2015-01-12 prašymą, nurodė Savivaldybės administracijai parengti atsakymą pareiškėjui. Parengtas atsakymas buvo derinamas su Savivaldybės vadovais: meru V. Satkevičiumi, mero pavaduotoju M. Grėbliūnu, mero patarėju D. Šimėnu, aptartas su Savivaldybės administracijos vadovais.“

6.14. Į Seimo kontrolieriaus klausimą, *atsižvelgiant į tai, kad pagal teisės aktus „draudžiama persiųsti skundą nagrinėti viešojo administravimo subjektui, jo administracijos padaliniiui arba perduoti nagrinėti pareigūnui, valstybės tarnautojui ar darbuotojui, kurių veiksmai yra skundžiami“*, *motyvuotai paaiškinti, dėl kokių priežasčių 2014-10-08 ir 2015-02-11 atsakymus [...] rengė pareigūnai, kurių veiksmai buvo skundžiami* pareiškėjo 2014-09-26 ir 2015-01-12 skunduose, atsakyta:

„X 2014-09-26, 2015-01-12 prašymus pateikė Savivaldybės merui ir Savivaldybės administracijos direktorei, todėl pateikti reikalaujamą informaciją buvo pavesta Savivaldybės administracijai.“

6.15. Į Seimo kontrolieriaus klausimą, *atsižvelgiant į tai, kad Savivaldybės administracija 2015-01-05 raštu pareiškėją informavo, kad apie pakeistą gyventojams teikiamų mokesčių lengvatų Tvarkos aprašą informuos papildomai, informuoti, ar pareiškėjas buvo papildomai informuotas (neįskaitant atsakymo į pareiškėjo 2015-01-12 skundą); Seimo kontrolieriui pateikti tokio rašto kopiją; jeigu nebuvo, motyvuotai paaiškinti, dėl kokių priežasčių*, atsakyta:

„Savivaldybės administracija informavo X, kad šiuo metu Tvarkos aprašo keisti neketinama. Nurodyta: jei bus keičiamas, apie tai jam bus pranešta papildomai.“

6.16. Į Seimo kontrolieriaus prašymą *informuoti, kokių veiksmų buvo imtasi gaus pareiškėjo prašymą „įvertinti, ar Tvarkos aprašo nuostatos atitinka teisės aktų reikalavimus, ar Tvarkos aprašo nuostatos galimai neprieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijos 29 straipsnyje įtvirtintam lygybės principui“*, atsakyta:

„Tvarkos aprašo nuostatos apsvaistytos su Savivaldybės vadovais. Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 16 straipsnio 2 dalies 18 punkte, Žemės mokesčio įstatymo 8 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad savivaldybių tarybos savo biudžeto sąskaita turi teisę teikti žemės mokesčio lengvatas. Pažymėtina, kad mokesčių lengvatos taikomos savivaldybių tarybų sprendimuose nustatyta tvarka. Minimas Tvarkos aprašas, patvirtintas Savivaldybės tarybos posėdyje, prieš tai buvo svarstomas Savivaldybės tarybos komitetų posėdžiuose. Lietuvos Respublikos Vyriausybės atstovė Panevėžyje taip pat susipažino su Tvarkos aprašo nuostatomis, pastabų nepareiškė. Analogiškos ar panašios lengvatų teikimo tvarkos yra patvirtintos ir kituose Lietuvos miestuose. Tvarkos aprašas parengtas vadovaujantis Lietuvos Respublikos įstatymų nuostatomis ir nustato tvarką, kada išimties tvarka gali būti taikomos mokesčių lengvatos gyventojams. Ši lengvatų teikimo tvarka galioja visiems Panevėžio gyventojams. Vadovaujantis tuo, kas išdėstyta, buvo padaryta išvada, kad Tvarkos aprašas nepažeidžia Lietuvos Respublikos Konstitucijos, Lietuvos Respublikos įstatymų ir kitų teisės aktų.“

6.17. Į Seimo kontrolieriaus prašymą *išsamiai paaiškinti, kuo vadovaujantis ir kas padarė išvadą, kad „Tvarkos aprašas nepažeidžia Lietuvos Respublikos Konstitucijos, Lietuvos Respublikos įstatymų ir kitų teisės aktų“*, *atsižvelgiant į tai, kad 2015-02-11 atsakyme pareiškėjui tai nenurodyta*, atsakyta:

„Išvada, kad nepažeista Lietuvos Respublikos Konstitucija, priimta svarstant ir analizuojant Savivaldybės vadovams pateiktą informaciją ir atsakymo projektą.“

Tyrimui reikšmingos Lietuvos Respublikos teisės aktų nuostatos

7. Seimo kontrolierių įstatymo:

12 straipsnis. Seimo kontrolierių tiriami skundai

„1. Seimo kontrolieriai tiria pareiškėjų skundus dėl pareigūnų piktnaudžiavimo, biurokratizmo ar kitaip pažeidžiamų žmogaus teisių ir laisvių viešojo administravimo srityje.

2. Seimo kontrolieriai netiria [...] savivaldybių tarybų (kaip kolegialių institucijų) veiklos. [...].“

8. Savivaldybių administracinės priežiūros įstatymo:

4 straipsnis. Vyriausybės atstovo įgaliojimai

„1. Prižiūrėdamas, ar savivaldybės laikosi Konstitucijos ir įstatymų, ar vykdo Vyriausybės sprendimus, Vyriausybės atstovas:

1) tikrina, ar savivaldybės kolegialių ir nekolegialių administravimo subjektų teisės aktai neprieštarauja įstatymams, Vyriausybės nutarimams ir kitiems su įstatymų įgyvendinimu susijusiems centrinių valstybinio administravimo subjektų priimtiems teisės aktams (toliau – įstatymai ir Vyriausybės sprendimai);

2) kai savivaldybės administravimo subjektai nesilaiko Konstitucijos ir įstatymų, nevykdo Vyriausybės sprendimų, šio įstatymo 5 straipsnio 2 dalyje nustatyta tvarka reikalauja, kad Konstitucijos būtų laikomasi, įstatymai būtų įgyvendinti, o Vyriausybės sprendimai įvykdyti;

3) neteisėtus savivaldybės administravimo subjektų teisės aktus šio įstatymo 5 straipsnio 1 dalyje nustatyta tvarka siūlo panaikinti arba pakeisti;

4) kai savivaldybės administravimo subjektai nesutinka panaikinti ar pakeisti ginčijamą teisės aktą, atsisako įgyvendinti įstatymą ar vykdyti Vyriausybės sprendimą, kreipiasi į teismą. [...].“

9. Vietos savivaldos įstatymo:

4 straipsnis. Vietos savivaldos principai

„Pagrindiniai principai, kuriais grindžiama vietos savivalda, yra:

[...];

6) savivaldybės veiklos ir savivaldybės institucijų priimamų sprendimų teisėtumo. Savivaldybės institucijų ir kitų savivaldybės viešojo administravimo subjektų veikla ir visais jų veiklos klausimais priimti sprendimai turi atitikti įstatymų ir kitų teisės aktų reikalavimus; [...].“

16 straipsnis. Savivaldybės tarybos kompetencija

„[...]. 2. Išimtinė savivaldybės tarybos kompetencija:

[...]; 18) sprendimų teikti mokesčių, rinkliavų ir kitas įstatymų nustatytas lengvatas savivaldybės biudžeto sąskaita priėmimas, subsidijų ir kompensacijų skyrimo naujas darbo vietas steigiančioms visų rūšių įmonėms tvarkos nustatymas atitinkamai keičiant savivaldybės biudžetą tais atvejais, kai lėšų tam nebuvo numatyta; [...].“

10. **Žemės mokesčio įstatymo** (teisės akto redakcija su vėlesniais pakeitimais, galiojanti nuo 2014-05-03, aktuali nagrinėjant skunde aprašytas aplinkybes):

8 straipsnis. Mokesčio lengvatos

„[...]. 3. Savivaldybių tarybos turi teisę savo biudžeto sąskaita sumažinti mokesčių arba visai nuo jo atleisti. [...]. 5. Šio straipsnio 3 dalyje numatytos lengvatos taikomos atitinkamuose savivaldybių tarybų sprendimuose nustatyta tvarka.“

11. **Gyventojams teikiamų mokesčių lengvatų tvarkos aprašo**, patvirtinto Savivaldybės tarybos 2009-05-28 sprendimu Nr. 1-33-3:

4 punktas – „Mokesčių lengvatos gali būti taikomos tik tiems gyventojams, kurių vidutinės mėnesio pajamos, tenkančios vienam šeimos nariui, per paskutinius 6 mėnesius iki pareiškimo padavimo mėnesio mažesnės už dvigubą valstybės remiamų pajamų dydį.“

5 punktas – „Mokesčių lengvatos gali būti taikomos, jei yra viena iš sąlygų:

5.1. abu šeimos nariai arba vienas iš jų senatvės pensininkai;

5.2. abu šeimos nariai arba vienas iš jų yra asmenys, kuriems nustatytas 0–40 procentų darbingumo lygis;

5.3. abu šeimos nariai arba vienas iš jų yra bedarbiai, registruoti Darbo biržoje 6 mėnesius ir ilgiau;

5.4. vienas iš sutuoktinių, kai kito nėra, auginu du ir daugiau vaikų iki 18 metų arba neįgalų vaiką;

5.5. mokesčio mokėtojo šeima neteko maitintojo;

5.6. kitais ypač svarbiais atvejais (mirtis, liga, gaisras ir kt.).“

7 punktas – „Žemės ir valstybinės žemės nuomos mokesčio lengvata išimties tvarka gali būti taikoma tik tam žemės sklypui, kuriame yra gyventojų namų valda, t. y. kur yra deklaruota asmens gyvenamoji vieta.“

12. Viešojo administravimo įstatymo:

2 straipsnis. Pagrindinės šio įstatymo sąvokos

„[...].“

9. **Individualus administracinis aktas** – vienkartinis teisės taikymo aktas, skirtas konkrečiam asmeniui ar nurodytai asmenų grupei.

[...].“

11. **Administracinis sprendimas** – administracinis aktas ar nustatyta tvarka priimtas kitas nustatytos formos dokumentas, kuriame išreikšta viešojo administravimo subjekto valia.

12. **Administracinės procedūros sprendimas** – administracinis sprendimas, kurio priėmimu baigiama administracinė procedūra.

[...].

14. **Prašymas** – su asmens teisių ar teisėtų interesų pažeidimu nesusijęs asmens kreipimasis į viešojo administravimo subjektą prašant priimti administracinį sprendimą arba atlikti kitus teisės aktuose nustatytus veiksmus.

15. **Skundas** – asmens rašytinis kreipimasis į viešojo administravimo subjektą, kuriame nurodoma, kad yra pažeistos jo teisės ar teisėti interesai, ir prašoma juos apginti. [...].“

3 straipsnis. Viešojo administravimo principai

„Viešojo administravimo subjektai savo veikloje vadovaujasi šiais principais:

1) **įstatymo viršenybės**. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektų įgaliojimai atlikti viešąjį administravimą turi būti nustatyti teisės aktuose, o veikla turi atitikti šiame įstatyme išdėstytus teisinius pagrindus. Administraciniai aktai, susiję su asmenų teisių ir pareigų įgyvendinimu, visais atvejais turi būti pagrįsti įstatymais;

[...];

4) **nepiktnaudžiavimo valdžia**. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektams draudžiama atlikti viešojo administravimo funkcijas neturint šio įstatymo nustatyta tvarka suteiktų viešojo administravimo įgaliojimų arba priimti administracinius sprendimus, siekiant kitų, negu įstatymų ar kitų norminių teisės aktų nustatyta, tikslų; [...].“

19 straipsnis. Administracinė procedūra ir jos dalyviai

„1. **Administracinė procedūra** – pagal šį įstatymą viešojo administravimo subjekto atliekami privalomi veiksmai nagrinėjant asmens skundą ar pranešimą apie viešojo administravimo subjekto veiksmais, neveikimu ar administraciniais sprendimais galimai padarytą asmens, nurodyto skunde ar pranešime, teisių ir teisėtų interesų pažeidimą ir priimant dėl to administracinės procedūros sprendimą. [...].“

23 straipsnis. Skundo priėmimas ir nagrinėjimas

„[...]. 5. Draudžiama persiųsti skundą nagrinėti viešojo administravimo subjektui, jo administracijos padaliniiui arba perduoti nagrinėti pareigūnui, valstybės tarnautojui ar darbuotojui, kurių veiksmai yra skundžiami. [...].“

31 straipsnis. Administracinės procedūros terminai

„Administracinė procedūra turi būti baigta ir administracinės procedūros sprendimas priimtas per 20 darbo dienų nuo jos pradžios. Kai dėl objektyvių priežasčių per šį terminą administracinė procedūra negali būti baigta, administracinę procedūrą pradėjęs viešojo administravimo subjektas gali ją pratęsti, bet ne ilgiau kaip 10 darbo dienų. Asmeniui apie administracinės procedūros termino pratęsimą pranešama raštu arba elektroniniu paštu (kai skundas gautas elektroniniu paštu) ir nurodomos pratęsimo priežastys.“

34 straipsnis. Administracinės procedūros sprendimo priėmimas

„1. Administracinė procedūra baigiama administracinės procedūros sprendimo priėmimu. Asmeniui, dėl kurio pradėta administracinė procedūra, ne vėliau kaip per 3 darbo dienas raštu pranešama apie priimtą administracinės procedūros sprendimą ir nurodomos faktinės aplinkybės, nustatytos skundo nagrinėjimo metu, teisės aktai, kuriais vadovaujantis priimtas administracinės procedūros sprendimas, ir sprendimo apskundimo tvarka. [...].“

13. Vyriausybės 2007-08-22 nutarimu Nr. 875 patvirtintų **Asmenų prašymų nagrinėjimo ir jų aptarnavimo viešojo administravimo institucijose, įstaigose ir kituose viešojo administravimo subjektuose taisyklių** (teisės akto redakcija, galiojusi nuo 2012-07-25 iki 2015-09-01, aktuali nagrinėjant skunde aprašytas aplinkybes):

5 punktas

„Šiose Taisyklėse vartojamos sąvokos:

Prašymas – su asmens teisių ar teisėtų interesų pažeidimu nesusijęs asmens kreipimasis į instituciją prašant administracinės paslaugos – išduoti leidimą (licenciją), dokumentą, jo kopiją, nuorašą ar išrašą, patvirtinantį tam tikrą juridinį faktą; nustatytą tvarka pateikti institucijos turimą informaciją; priimti administracinį sprendimą – įsakymą, potvarkį ar nustatytą tvarka kitą nustatytosios formos dokumentą, kuriame išreiškiama institucijos valia; atlikti kitus teisės aktuose nustatytus veiksmus.

Prašymo nagrinėjimas – valstybės tarnautojo veikla, apimanti asmens prašymo priėmimą, įregistravimą, esmės nustatymą, atsakymo parengimą ir išsiuntimą (įteikimą) asmeniui.

Atsakymas – atsižvelgiant į prašymo turinį, žodžiu, raštu ar elektroniniu būdu asmeniui teisės aktų nustatyta tvarka suteikta administracinė paslauga, pateikta informacija, įteikta prašomo administracinio akto kopija, nuorašas ar išrašas, išdėstyta institucijos nuomonė apie asmens kritiką, pasiūlymus ar pageidavimus. [...].“

6 punktas

„Nagrinėdami asmenų prašymus, valstybės tarnautojai privalo vadovautis pagarbos žmogaus teisėms, teisingumo, sąžiningumo ir protingumo, taip pat Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatyme įtvirtintais įstatymo viršenybės, objektyvumo, proporcingumo, nepiktnaudžiavimo valdžia, tarnybinės pagalbos, efektyvumo, subsidiarumo ir „vieno langelio“ principais, [...].“

10 punktas

„Asmenų prašymai nagrinėjami pagal institucijos kompetenciją. Jeigu institucija, kuriai pateiktas prašymas, neįgaliota spręsti jame išdėstytų klausimų, ji ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo prašymo gavimo institucijoje išsiunčia prašymą kompetentingai institucijai (pasilikdama prašymo kopiją) ir raštu praneša apie tai asmeniui, paaiškindama persiuntimo priežastis.“

30 punktas

„Asmenų prašymai turi būti išnagrinėti per 20 darbo dienų nuo jų gavimo institucijoje.“

31 punktas

„Jeigu prašymo nagrinėjimas susijęs su komisijos sudarymu, posėdžio sušaukimu ar kitomis organizacinėmis priemonėmis, dėl kurių atsakymo pateikimas asmeniui gali užsitęsti ilgiau kaip 20 darbo dienų nuo prašymo gavimo institucijoje, institucijos vadovas per 15 darbo dienų nuo prašymo gavimo turi teisę pratęsti šį terminą dar iki 10 darbo dienų. Likus ne mažiau kaip 5 darbo dienoms iki šių Taisyklių 30 punkte nustatyto termino pabaigos, institucija išsiunčia asmeniui pranešimą raštu (arba elektroniniu paštu, jeigu prašymas pateiktas elektroniniu būdu), nurodydama prašymo nagrinėjimo pratęsimo priežastis.“

39 punktas

„Į asmenų prašymus atsakoma valstybine kalba ir tokiu būdu, koku pateiktas prašymas, jeigu asmuo nepageidauja gauti atsakymą kitu būdu. [...].“

41 punktas

„Atsakymai į prašymą parengiami atsižvelgiant į prašymo turinį:

41.1. į prašymą suteikti administracinę paslaugą – išduoti leidimą (licenciją), dokumentą, jo kopiją, nuorašą ar išrašą, patvirtinantį tam tikrą juridinį faktą, – atsakoma suteikiant prašomą administracinę paslaugą arba nurodomos atsisakymo tai padaryti priežastys;

41.2. į prašymą pateikti institucijos turimą informaciją atsakoma pateikiant prašomą informaciją Lietuvos Respublikos teisės gauti informaciją iš valstybės ar savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymo nustatyta tvarka arba nurodomos atsisakymo tai padaryti priežastys;

41.3. į prašymą priimti administracinį sprendimą – įsakymą, potvarkį ar nustatytą tvarka kitą nustatytosios formos dokumentą, kuriame išreikšta institucijos valia, – atsakoma pateikiant atitinkamo dokumento kopiją, išrašą ar nuorašą arba nurodomos atsisakymo tai padaryti priežastys;

41.4. į kreipimąsi, kuriame išdėstoma asmens nuostata tam tikru klausimu, pranešama apie institucijos veiklos pagerėjimą ar trūkumus ir pateikiami pasiūlymai, kaip juos ištaisyti, atkreipiamas dėmesys į tam tikrą padėtį, informuojama apie valstybės tarnautojų piktnaudžiavimą

ar neteisėtus veiksmus, nesusijusius su konkretaus asmens teisėtų interesų ir teisių pažeidimu, ar kitokį asmens kreipimąsi atsakoma laisvos formos raštu.“

Tyrimui reikšminga teismų praktika

14. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2015-02-03 sprendime (administracinė byla Nr. A-213-552/2015), be kita ko, konstatuota:

„[...]. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas savo praktikoje ne kartą yra pabrėžęs būtinybę viešojo administravimo subjektams laikytis įstatymų viršenybės principo, nurodydamas, kad viešojo administravimo subjektų kompetencija turi būti nustatyta įstatymu, veikla vykdoma tik jiems priskirtos kompetencijos ribose, o bet kokie viešojo administravimo subjektų veiksmai ar sprendimai, priimti viršijant nustatytą kompetenciją, pripažįstami neteisėtais (Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2006 m. liepos 25 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. I1-2/2006, 2008 m. lapkričio 28 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. I444-4/2008, 2011 m. gegužės 11 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. I444-14/2011).

Viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnio 1 dalyje numatyta, jog viešojo administravimo subjektai savo veikloje vadovaujasi įstatymo viršenybės principu. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektų įgaliojimai atlikti viešąjį administravimą turi būti nustatyti teisės aktuose, o veikla turi atitikti šiame įstatyme išdėstytus teisinius pagrindus. Administraciniai aktai, susiję su asmenų teisių ir pareigų įgyvendinimu, visais atvejais turi būti pagrįsti įstatymais. Remiantis Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 4 straipsnio 6 punktu, vienas iš pagrindinių vietos savivaldos organizavimo ir funkcionavimo principų yra savivaldybės veiklos ir savivaldybės institucijų priimamų sprendimų teisėtumas. Savivaldybės institucijų ir kitų savivaldybės viešojo administravimo subjektų veikla ir visais jų veiklos klausimais priimti sprendimai turi atitikti įstatymų ir kitų teisės aktų reikalavimus. [...].“

Tyrimo išvados

15. Pareiškėjas skundžiasi Savivaldybės administracijos pareigūnų veiksmais (neveikimu), nagrinėjant jo kreipimuisi, ir prašo Seimo kontrolieriaus apginti jo teises viešojo administravimo srityje, kurios galėjo būti pažeistos šiems pareigūnams nagrinėjant jo kreipimuisi. Skunde išdėstyta klausimų, susijusių su Savivaldybės tarybos sprendimais, tačiau, vadovaujantis Seimo kontrolierių įstatymo 12 straipsnio nuostatomis, Seimo kontrolieriai netiria savivaldybių tarybų (kaip kolegialių institucijų veiklos) veiklos, todėl šioje pažymoje klausimai, susiję su Savivaldybės tarybos sprendimais, nenagrinėjami, o vertinama ir išvados pateikiamos tik dėl Savivaldybės administracijos pareigūnų veiksmų (neveikimo), nagrinėjant pareiškėjo kreipimuisi. Be to, Seimo kontrolierius pažymi, kad Savivaldybės administracijos pareigūnų veiksmai (neveikimas), priklausantys nuo Savivaldybės tarybos priimtų sprendimų, šioje pažymoje taip pat nevertintini.

16. Išanalizavus pirmiau nurodytą teisinį reglamentavimą ir atsižvelgus į šio tyrimo metu nustatytas bei paaiškėjusias aplinkybes, išskirtinos šios tyrimo dalys:

16.1. dėl teisės į gerą viešąjį administravimą pažeidimo;

16.2. dėl prašymo atleisti nuo žemės mokesčio teikimo svarstyti Savivaldybės tarybai;

16.3. dėl Tvarkos aprašo vertinimo, ar neprieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijai ir kitiems teisės aktams.

Tyrimo išvados pateikiamos dėl kiekvienos iš šių dalių atskirai.

Dėl teisės į gerą viešąjį administravimą pažeidimo

17. Seimo kontrolierius, įvertinęs pareiškėjo skunde nurodytas aplinkybes, teisinį reglamentavimą ir tyrimo metu nustatytas aplinkybes, daro išvadą, kad pareiškėjo teisė į gerą viešąjį administravimą buvo pažeista dėl šių aplinkybių:

17.1. pareiškėjo prašymas „arba atleisti nuo žemės mokesčio už [...] žemės sklypą [...] mokėjimo“, „arba pakeisti Savivaldybės tarybos 2008 m. spalio 30 d. sprendimu Nr. 1-25-1 patvirtinto Panevėžio miesto bendrojo plano sprendinius, t. y. panaikinti per X priklausantį žemės sklypą [...] numatytą tiesti naują B1 kategorijos [...] gatvės atkarpą“, adresuoti Savivaldybės tarybai, Savivaldybėje buvo gautas 2014-06-30.

Vadovaujantis Asmenų prašymų nagrinėjimo ir jų aptarnavimo viešojo administravimo institucijose, įstaigose ir kituose viešojo administravimo subjektuose taisyklių 30 ir 31 punktų nuostatomis, asmenų prašymai turi būti išnagrinėti per 20 darbo dienų nuo jų gavimo institucijoje, o tuo atveju, jeigu prašymo nagrinėjimas susijęs su komisijos sudarymu, posėdžio sušaukimu ar kitomis organizacinėmis priemonėmis, dėl kurių atsakymo pateikimas asmeniui gali užsitęsti ilgiau kaip 20 darbo dienų nuo prašymo gavimo institucijoje, terminas gali būti pratęstas dar iki 10 darbo dienų, apie tai raštu informuojant asmenį ir nurodant pratęsimo priežastis.

Savivaldybės administracija Seimo kontrolieriui nepateikė duomenų, įrodančių, kad pareiškėjas būtų buvęs raštu informuotas apie prašymo nagrinėjimo termino pratęsimą, taigi į pareiškėjo prašymą Savivaldybės administracija **turėjo atsakyti ne vėliau kaip iki 2015-07-29, tačiau to nepadarė.**

Kaip nustatyta tyrimo metu, Savivaldybės administracija 2015-08-07 raštu atsakė pareiškėjui dėl prašymo „pakeisti Savivaldybės tarybos 2008 m. spalio 30 d. sprendimu Nr. 1-25-1 patvirtinto Panevėžio miesto bendrojo plano sprendinius, t. y. panaikinti per X priklausantį žemės sklypą [...] numatytą tiesti naują B1 kategorijos [...] gatvės atkarpą“. Tuo tarpu 2014-08-11 raštu Savivaldybės administracija pareiškėją informavo, kad prašymas dėl atleidimo nuo žemės mokesčio bus svarstomas Savivaldybės taryboje;

17.2. nors Savivaldybės administracijos 2014-08-11 rašte pareiškėjui buvo nurodyta, kad klausimas dėl atleidimo nuo žemės mokesčio bus svarstomas Savivaldybės taryboje ir apie priimtą sprendimą pareiškėjas bus informuotas, tačiau, kaip nustatyta tyrimo metu, raštu apie Savivaldybės tarybos sprendimą pareiškėjas nebuvo informuotas. Taigi **nebuvo raštu pateiktas atsakymas į pareiškėjo raštišką prašymą, gautą Savivaldybėje 2014-06-30.**

Savivaldybės administracijos paaiškinimai Seimo kontrolieriui, kad pareiškėjo atstovas dalyvavo Savivaldybės tarybos posėdyje, o gyventojai su Savivaldybės tarybos priimtais sprendimais gali susipažinti Savivaldybės tarybos sekretoriato ir Savivaldybės interneto tinklalapyje, negali būti laikomi tinkamais, kadangi pagal Asmenų prašymų nagrinėjimo ir jų aptarnavimo viešojo administravimo institucijose, įstaigose ir kituose viešojo administravimo subjektuose taisyklių nuostatas į asmenų prašymus atsakoma tokiu būdu, kokiu pateiktas prašymas. Taigi į raštišką pareiškėjo prašymą turėjo būti atsakyta raštu, o to Savivaldybės administracija nepadarė;

17.3. **į pareiškėjo 2014-10-22 prašymą Savivaldybės administracija atsakymą pateikė 2014-11-26, t. y. ne per 20 darbo dienų nuo jo gavimo institucijoje**, kaip tai numatyta teisės aktuose. Savivaldybės administracija Seimo kontrolieriui paaiškino, dėl kokių priežasčių terminai buvo pažeisti, tačiau pripažino, kad pareiškėjas apie jas raštu informuotas nebuvo;

17.4. vadovaujantis Viešojo administravimo įstatymo nuostatomis, reglamentuojančiomis administracinę procedūrą, viešojo administravimo subjektui gavus asmens skundą ar pranešimą apie viešojo administravimo subjekto veiksmis, neveikimu ar administraciniais sprendimais galimai padarytą asmens, nurodyto skunde ar pranešime, teisių ir teisėtų interesų pažeidimą, turi būti pradama administracinė procedūra.

Tyrimo metu nustatyta, kad pareiškėjas 2014-09-26 kreipimesi nurodė galimą Savivaldybės administracijos tarnautojos O. Chomentauskienės neveikimą, t. y. kreipimesi buvo nurodyta, jog „Savivaldybės administracijos Finansų ir biudžeto skyriui nagrinėjant pareiškėjo

prašymą dėl mokesčių lengvatos taikymo, tarybos kolegijai ir komitetams galimai nebuvo pateikta visa būtina medžiaga svarstymui ir sprendimui priimti taip, kaip nustato Tvarkos aprašo nuostatos“. Tyrimo metu taip pat nustatyta, kad pareiškėjas 2015-01-12 kreipėsi į Savivaldybės merą, nurodydamas, jog 2014-12-05 kreipimusi tikėjosi „gauti konkretų atsakymą, ar Tvarkos aprašas bus keičiamas ir kada tai ketinama atlikti, ar Tvarkos aprašas nebus keičiamas“, tačiau Savivaldybės administracija „neatsakė į keliamus ir rūpimus klausimus“.

Atsižvelgiant į tai, jog iš esmės buvo skundžiamasi Savivaldybės administracijos tarnautojų veiksmais (neveikimu), abiem šiais atvejais **turėjo būti pradėta administracinė procedūra**, kaip tai reglamentuota Viešojo administravimo įstatyme, **tačiau Seimo kontrolieriui nebuvo pateikta duomenų, kad jos būtų buvę pradėtos**;

17.5. vadovaujantis Viešojo administravimo įstatymo 23 straipsnio nuostatomis, draudžiama perduoti skundą nagrinėti pareigūnui, valstybės tarnautojui ar darbuotojui, kurių veiksmai yra skundžiami. Kaip nustatyta tyrimo metu, **2014-10-08 ir 2015-02-11 atsakymus pareiškėjui rengė pirmiau minėta tarnautoja O. Chomentauskienė, nors draudžiama perduoti skundą nagrinėti pareigūnui, kurio veiksmai yra skundžiami**.

Dėl prašymo atleisti nuo žemės mokesčio teikimo svarstyti Savivaldybės tarybai

18. Pagal Tvarkos aprašo 7 punktą „žemės ir valstybinės žemės nuomos mokesčio lengvata išimties tvarka gali būti taikoma tik tam žemės sklypui, kuriame yra gyventojų namų valda, t. y. kur yra deklaruota asmens gyvenamoji vieta.“ Pareiškėjas skundžiasi, kad, nors jo 2014-06-30 „prašymas akivaizdžiai neatitiko Tvarkos aprašo 7 punkto nuostatų, kadangi buvo prašoma lengvatos žemės sklypui, kuriame nėra gyventojų namų valdos“, Savivaldybės administracija „galimai neteisėtai 2014-06-30 pareiškėjo prašymą dėl atleidimo nuo žemės mokesčio už žemės sklypą pateikė svarstyti tarybai, dėl ko nepagrįstai ilgai nagrinėjo pareiškėjo prašymą.“

Savivaldybės administracija Seimo kontrolieriui paaiškino, kad „Tvarkos aprašo II dalies 7 punkte nurodyta, kad žemės ir valstybinės žemės nuomos mokesčių lengvatos išimties tvarka gali būti taikomos tik tam žemės sklypui, kuriame yra gyventojų namų valda“, kad **pareiškėjo „žemės sklypo, kuriam prašoma taikyti žemės mokesčio lengvatą, paskirtis ir naudojimo būdas neatitinka Tvarkos apraše nustatytų mokesčių lengvatų teikimo sąlygų ir reikalavimų“**, kad „vadovaujantis minimu Tvarkos aprašu **mokesčio lengvata negali būti taikoma ir turi būti rengiamas atsakymas pareiškėjui**“, tačiau **sprendimo „Dėl atleidimo nuo žemės mokesčio“ projektas Savivaldybės tarybai parengtas išimties tvarka** vadovaujantis Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 16 straipsnio 2 dalies 18 punktu ir Žemės mokesčio įstatymo 8 straipsnio 3 dalimi, **nesivadovaujant Tvarkos aprašo nuostatomis** (dėl šios priežasties nebuvo surašytas ir buities tyrimo aktas). Seimo kontrolieriui taip pat buvo paaiškinta, kad buvo atsižvelgta ir į tai, jog „pareiškėjas ir ankstesniais metais ne kartą raštu ir žodžiu kreipėsi dėl žemės mokesčio lengvatos taikymo“, kad prašymą išimties tvarka teikti svarstyti Savivaldybės tarybai buvo nuspręsta ir „siekiant objektyvumo“.

Seimo kontrolierius, vertindamas Savivaldybės administracijos pareigūnų veiksmus dėl pareiškėjo prašymo atleisti nuo žemės mokesčio teikimo svarstyti Savivaldybės tarybai, pažymi, kad, nors pareiškėjui, vadovaujantis Tvarkos aprašo nuostatomis, neturėjo būti taikoma žemės mokesčio lengvata išimties tvarka ir jam turėjo būti iškart rengiamas atsakymas dėl Tvarkos apraše nustatytų mokesčių lengvatų teikimo sąlygų ir reikalavimų neatitikimo, tačiau Savivaldybės administracija to nedarė ir pareiškėjo prašymą atleisti nuo žemės mokesčio teikė svarstyti Savivaldybės tarybai. Pažymėtina, kad teisės aktai nesuteikia Savivaldybės administracijai teisės kreiptis į Savivaldybės tarybą dėl žemės mokesčio lengvatos tuo atveju, jeigu asmuo neatitinka Tvarkos apraše nustatytų sąlygų ir reikalavimų, todėl **Savivaldybės administracija, priėmusi sprendimą teikti pareiškėjo prašymą svarstyti Savivaldybės tarybai, nesilaikė teisės aktų reikalavimų ir viršijo savo kompetenciją**. Savivaldybės administracija pažeidė viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnyje įtvirtintą įstatymo viršenybės principą, kuris reiškia, kad

viešojo administravimo subjektų įgaliojimai atlikti viešąjį administravimą turi būti nustatyti teisės aktuose, kad administraciniai aktai, susiję su asmenų teisių ir pareigų įgyvendinimu, visais atvejais turi būti pagrįsti įstatymais ir Vietos savivaldos įstatymo 4 straipsnio 6 punkte įtvirtintą savivaldybės institucijų ir kitų savivaldybės viešojo administravimo subjektų priimtų sprendimų teisėtumo principą – priimtas sprendimas neatitinka įstatymų ir kitų teisės aktų reikalavimų.

*Dėl Tvarkos aprašo vertinimo,
ar neprieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijai ir kitiems teisės aktams*

19. Tyrimo metu nustatyta, kad Savivaldybės administracija pareiškėjui į jo prašymą „įvertinti, ar Tvarkos aprašo nuostatos atitinka teisės aktų reikalavimus, ar Tvarkos aprašo nuostatos galimai neprieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijos 29 straipsnyje įtvirtintam lygybės principui“, atsakė 2015-02-11 raštu, nurodydama, jog „išanalizavus Tvarkos aprašo nuostatas nustatyta, kad Tvarkos aprašas nepažeidžia Lietuvos Respublikos Konstitucijos, Lietuvos Respublikos įstatymų ir kitų teisės aktų“, pranešė, kad šiuo metu keisti Tvarkos aprašo nuostatų neketinama.

Seimo kontrolieriui paprašius „išsamiai paaiškinti, kuo vadovaujantis ir kas padarė išvadą, kad „Tvarkos aprašas nepažeidžia Lietuvos Respublikos Konstitucijos, Lietuvos Respublikos įstatymų ir kitų teisės aktų“, Savivaldybės administracija tepaaiškino, jog „išvada, kad nepažeista Lietuvos Respublikos Konstitucija, priimta svarstant ir analizuojant Savivaldybės vadovams pateiktą informaciją ir atsakymo projektą.“ Kas tokią informaciją Savivaldybei pateikė, Seimo kontrolieriui paaiškinta nebuvo.

Asmenų prašymai turi būti nagrinėjami pagal institucijos kompetenciją, taigi Savivaldybės administracija, gavusi pareiškėjo prašymą „įvertinti, ar Tvarkos aprašo nuostatos atitinka teisės aktų reikalavimus, ar Tvarkos aprašo nuostatos galimai neprieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijos 29 straipsnyje įtvirtintam lygybės principui“, turėjo spręsti klausimą, ar ji teisės aktų įgaliojima spręsti šį klausimą. Seimo kontrolierius pažymi, kad **Savivaldybės administracijai teisės aktai nesuteikia įgaliojimų spręsti, ar teisės aktai (šiuo atveju Savivaldybės tarybos patvirtintas Tvarkos aprašas) neprieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijai ir kitiems teisės aktams**, tad, vadovaujantis Asmenų prašymų nagrinėjimo ir jų aptarnavimo viešojo administravimo institucijose, įstaigose ir kituose viešojo administravimo subjektuose taisyklių 10 punktu, Savivaldybės administracija, būdama neįgaliojama spręsti prašyme išdėstytą klausimą, ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo prašymo gavimo institucijoje turėjo išsiųsti pareiškėjo prašymą kompetentingai institucijai (pasilikdama prašymo kopiją) ir raštu pranešti apie tai pareiškėjui, paaiškindama persiuntimo priežastis. Tyrimo metu nustatyta, kad Savivaldybės administracija to nepadarė.

Seimo kontrolierius atkreipia dėmesį į tai, kad įgaliojimus tikrinti, ar savivaldybės kolegialių ir nekolegialių administravimo subjektų teisės aktai neprieštarauja įstatymams, Vyriausybės nutarimams ir kitiems su įstatymų įgyvendinimu susijusiems centrinių valstybinio administravimo subjektų priimtiems teisės aktams, įstatymu pavesta Vyriausybės atstovams Savivaldybių administracinės priežiūros įstatymo nustatyta tvarka.

III. SEIMO KONTROLIERIAUS SPRENDIMAS

20. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Seimo kontrolierius nusprendžia:

20.1. X skundo dalį *dėl teisės į gerą viešąjį administravimą pažeidimo* pripažinti pagrįsta;

20.2. X skundo dalį *dėl prašymo atleisti nuo žemės mokesčio teikimo svarstyti Savivaldybės tarybai* pripažinti pagrįsta;

20.3. X skundo dalį *dėl Tvarkos aprašo vertinimo, ar neprieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijai ir kitiems teisės aktams*, pripažinti pagrįsta.

IV. SEIMO KONTROLIERIAUS REKOMENDACIJOS

21. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 17 punktu, Seimo kontrolierius *Panevėžio miesto savivaldybės administracijos direktoriui* rekomenduoja atkreipti dėmesį į šioje pažymoje nurodytus nustatytus pažeidimus ir imtis priemonių, kad ateityje:

21.1. asmenų kreipimaisi būtų nagrinėjami laikantis teisės aktuose nustatytos tvarkos ir terminų;

21.2. visais atvejais būtų pradama administracinė procedūra, jeigu gaunamas asmens skundas ar pranešimas apie viešojo administravimo subjekto veiksmams, neveikimu ar administraciniais sprendimais galimai padarytą asmens, nurodyto skunde ar pranešime, teisių ir teisėtų interesų pažeidimą, ir priimamas dėl to administracinės procedūros sprendimas;

21.3. būtų taip organizuojama ir koordinuojama Panevėžio miesto savivaldybės administracijos veikla, jog būtų užtikrintas institucijai pavestų funkcijų vykdymas ir būtų išvengta situacijų, kuomet viršijama kompetencija ir pažeidžiami teisėtumo, įstatymo viršenybės ir nepiktnaudžiavimo valdžia principai;

21.4. visais atvejais, jeigu Panevėžio miesto savivaldybės administracijai pateiktas prašymas ir administracija neįgaliota spręsti jame išdėstytų klausimų, ji ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo prašymo gavimo institucijoje išsiųstų prašymą kompetentingai institucijai (pasilikdama prašymo kopiją) ir raštu praneštų apie tai asmeniui, paaiškindama persiuntimo priežastis.

22. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 20 straipsnio 3 dalimi, prašyčiau šias rekomendacijas išnagrinėti ir apie jų nagrinėjimo galutinius rezultatus **Seimo kontrolierių** informuoti (Seimo kontrolieriui pateikiant informaciją patvirtinančius dokumentus) iki **2015-12-31**.

Seimo kontrolierius

Raimondas Šukys